

Гоблик Володимир Васильович

*доктор економічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет*
Алмашій Іван Іванович
*асистент кафедри психології
Мукачівський державний університет*

Гоблик Владимир Васильевич

*доктор экономических наук, доцент,
Мукачевский государственный университет*
Алмаший Иван Иванович
*ассистент кафедры психологии
Мукачевский государственный университет*

Hoblyk V.

*doctor of Economical Sciences, Associate Professor,
Mukachevo State University*

Almashiy I.

*teaching Assistant of the Department of Psychology
Mukachevo State University*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ У НАВЧАЛЬНОМУ-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ В УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

PECULIARITIES OF THE ECOLOGICAL CULTURE FORMATION OF STUDENTS' YOUTH IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Анотація. Досліджено теоретичні та практичні аспекти проблеми формування екологічної культури студентської молоді у процесі вивчення курсу «Економічна психологія». Представлено алгоритм втілення інформаційної, мотиваційно-ціннісної та поведінково-діяльнісної компоненти формування екологічної культури на практичних заняттях та самостійній роботі студента з дисципліни «Економічна психологія».

Ключові слова: екологічна культура, освіта, навчальний процес, економічна психологія, студентська молоді.

Аннотация. Исследованы теоретические и практические аспекты проблемы формирования экологической культуры студенческой молодежи в процессе изучения курса «Экономическая психология». Представлен алгоритм воплощения информационно-мотивационно-ценностной и поведенчески-деятельностной компоненты формирования экологической культуры на практических занятиях и самостоятельной работе студента по дисциплине «Экономическая психология».

Ключевые слова: экологическая культура, образование, учебный процесс, экономическая психология, студенческая молодежь.

Summary. The theoretical and practical aspects of the ecological culture formation of students' youth during the study of the «Economic Psychology» have been elucidated. The implementation algorithm of informational, motivational and evaluative as well as behavioral components of ecological culture formation during practicals and student's independent work of the discipline «Economic Psychology» has been submitted.

Key words: ecological culture, education, studying process, economic psychology, students' youth.

Актуальність. Основним завданням у екологопросвітницькій роботі є постійне інформування студентів про проблеми природного походження та їх вплив на рівень здоров'я населення країни і світу, поповнення знань з екології шляхом ознайомлення з науковими та науково — популярними джерелами відомих вітчизняних учених. Одна з найбільш гострих суперечностей взаємовідносин «людина-природа» полягає в тому, що природи розглядаються економікою як умова виробництва та забезпечення різноманітних потреб суспільства, але при цьому не враховуються цілісність та здатність біосфери до самовідтворення. У сучасній педагогічній науці одною з ключових проблем є розвиток екологічної культури студентів вищого навчального закладу при підготовці майбутніх фахівців різних спеціальностей, які в майбутньому повинні будуть вирішувати еколого-економічні проблеми суспільства. Частковим вирішенням проблеми може стати формування інформаційної, мотиваційно-ціннісної та поведінково-діяльнісної компоненти екологічної культури на практичних заняттях та самостійній роботі студента з дисципліни «Економічна психологія». Тому виникає необхідність доповнення теоретичного курсу даної дисципліни екологічною складовою, що дозволить підвищити рівень екологічної культури студентської молоді.

Культура екологічна — культура всіх видів людської діяльності, так чи інакше пов'язаних з пізнанням, освоєнням і перетворенням природи. Тому екологічна культура включає коло питань пов'язаних із знання та розуміння екологічних нормативів, усвідомлення необхідності їх виконання, формування почуття громадянської відповідальності за долю природи, розробки природоохоронних заходів та безпосередньої участі в їх проведенні. Вона є складовою частиною світової культури, в якій властиве глибоке і загальне усвідомлення важливості сучасних екологічних проблем у житті і майбутньому розвитку людства. Свідоме засвоєння й оволодіння екологічною культурою має розпочатись з дитинства, одночасно з засвоєнням положень загальної культури [2, с. 255].

Психолого-педагогічні проблеми і перспективи використання інформаційних технологій у навчанні досліджувала І.В. Роберт; теоретичні основи феномену екологічної культури В.М. Логвиненко. Формуванням екологічної культури молоді висвітлено у працях С. Дерябо, І. Зверева, Б. Ліхачова, В. Панова, В. Ясвіна. Проблеми екологічного виховання молоді у працях Гаць Я. М., Хвіст В. О., Дідков О. О.

Мета. Розглянути доцільність доповнення теоретичного курсу дисципліни «Економічна психологія» екологічною складовою, яка б висвітлювала взаємодію в системі «людина-природа», що дозволить під-

вищити рівень екологічної культури студентської молоді.

Реалізації екологоспрямованої освіти, а саме формування екологічної культури студентської молоді складають три компоненти [1, с. 10]:

- інформаційний;
- мотиваційно-ціннісний;
- поведінково-діяльнісний.

З метою формування у студентів системи знань про психологічні явища у економіці, надання їм практичної спрямованості та вміння використовувати їх у практичній діяльності перед викладачем стоять наступні завдання, які забезпечить досягнення цієї мети:

- ознайомити студентів з теоретико-методологічними проблемами економічної психології;
- поглибити знання студентів з психології підприємства;
- сформувати системне уявлення про економічну модель людини в економічних теоріях;
- виробити у студентів уміння аналізувати економічні явища на різних рівнях соціального життя суспільства;
- формувати у студентів навички діяти відповідно своїх професійних обов'язків у конкретних ситуаціях; уміння використовувати набуті знання у практичній професійній діяльності;
- виховувати у студентів науковий світогляд, політичну свідомість, прагнення до постійного самовдосконалення і творчості.

За навчально-виховними планами структура дисципліни «Економічна психологія» має вигляд:

Тема	Назва тем
1	Економічна психологія: еволюція, роль і місце в суспільстві.
2	Економічна свідомість ставлення людей до власності.
3	Фінансова психологія.
4	Психологія споживання. Поведінка споживача.
5	Загальні засади психології підприємництва.
6	Психологія особистості підприємця. Типи підприємців.
7	Психологія підприємницької діяльності.
8	Психологія підприємницької організації.
9	Психологія управління рекламною діяльністю.

Структура втілення екологічної складової щодо формування екологічної культури студентів Мукачівського державного університету напряму підготовки «Фінанси і кредит» та «Практична психологія» до теоретичного курсу «Економічна психологія» складає:

I. Висвітлення інформаційної компоненти.

II. Формування ціннісного ставлення студентської молоді до природи на семінарських. Перетворення соціальних норм, ідеалів на особистісні принципи життєдіяльності.

III. Формування системи «Екологічно відповідна поведінка і діяльність» у ході виконання самостійної роботи студента. (Результат представляється відеоматеріалом, як зразок екологічно відповідної поведінки і діяльності).

Головним завданням викладача у реалізації алгоритму втілення екологічної складової є внесені проблемні питання економічної психології з екологічною складовою в тематику практичних занять та самостійної роботи студентів, а саме: бесіди, вправи, презентації тощо.

Критерієм досягнення виховних цілей щодо формування екологічної культури студентської молоді вищого начального закладу даним методом є можливість студентом моделювати екологічно прийнятну поведінку і діяльність як приклад, беручи до уваги найкращі зразки досягнуті людством на даному етапі розвитку.

Висвітлений підхід по формуванні екологічної культури студентської молоді вищого навчального закладу дозволяє більш ефективно застосовувати пси-

холого-педагогічні технології з екологічно відповідною метою. Перевага його в тому, що визначається пріоритетні психолого-педагогічні напрями у формуванні тих новоутворень природовідповідної взаємодії, які важливі насамперед у даній місцевості чи регіоні (при формуванні вправ, завдань тощо викладач враховує особливості навколишнього середовища регіону). Це в свою чергу дозволяє створити динамічну «Систему по формуванню екологічної культури особистості», при цьому діагностуючи відносно малі групи студентської молоді.

В подальшому для вдосконалення даного підходу у формуванні екологічної культури молоді, необхідно систематизувати діагностичний інструментарій по визначенню рівня екологічної культури молоді (особливу увагу приділяючи поведінково-діяльнісній компоненті); психолого-педагогічним, соціологічним методам (як допоміжним) у формуванні вибірки, які б дали можливість якомога достовірніше відобразити існуючу «картину» рівня сформованої екологічної культури студентської молоді.

Література

1. Алмашій І.І. Особливості формування екологічної культури молоді природо центричного типу в діяльності громадських організацій /І. І. Алмашій// Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціально робота», 2014. — № 30. — С. 9–13.
2. Мусієнко М.М. Екологія. Охорона природи: Словник-довідник. / М.М. Мусієнко, В.В. Серебряков — К.